

dr hab. prof. AM w Katowicach
Beata Bilińska
dziedzina: sztuki muzyczne
dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

Katowice, 09.09.2017

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 10.07.2017 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami).

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Poznaniu z dnia 04.07.2014 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów: dr hab. prof. UMFC Anny Jastrzębskiej-Quinn oraz dr hab. prof. AM. w Katowicach Beaty Bilińskiej
- liczba uprawnionych członków Rady Wydziału 21
- na posiedzeniu obecnych było 12
- oddano głosów ważnych 12
- za wyznaczeniem recenzentów 12
- głosów przeciwnych 0
- głosów wstrzymujących się 0

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały było zachowane.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) Rada Wydziału Instrumentalnego posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego prof. zw. dr hab. Alicję Kledzik pisma sygnowanego datą 04.07.2017 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby jako recenzenta pracy doktorskiej mgr Hanny Lizinkiewicz pt. *"Środki techniki pianistycznej w twórczości Józefa Wieniawskiego"*, zostały dołączone następujące dokumenty:

- dokumentacja Doktorantki
- praca doktorska – dzieło oraz opis
- uchwała z dnia 04.07.2014 dotycząca wszczęcia przewodu mgr Hanny Tarchały (Lizinkiewicz)
- uchwały z dnia 04.07.2014 oraz 08.09.2014 dotyczące wyznaczenia promotora w osobie prof zw. dr hab. Andrzeja Tatarskiego, promotora pomocniczego w osobie prof. AM w Poznaniu dr Janiny Tatarskiej oraz recenzentów w osobach dr hab. prof. UMFC Anny Jastrzębskiej-Quinn oraz dr hab. prof. AM w Katowicach Beaty Bilińskiej
- wyciąg z protokołu z przebiegu posiedzenia Rady Wydziału z dnia 04.07.2014r.

Złożona przez Doktorantkę dokumentacja zawiera: wniosek o wszczęcie postępowania na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka, kwestionariusz osobowy z trwałym zdjęciem, uwierzytelnioną kopię dowodu osobistego i dyplomu ukończenia studiów wyższych, propozycję tematu i koncepcję pracy doktorskiej, propozycję promotora oraz promotora pomocniczego, propozycję dyscypliny podstawowej, dodatkowej i języka obcego, rekomendację od prof. Hansa Palssona wraz z jego własnym tłumaczeniem, wykaz dorobku, osiągnięć artystycznych, uczestnictwa w kursach mistrzowskich, udziału w projektach nagraniowych, konferencjach, festiwalach i koncertach, zestaw posiadanego repertuaru oraz życiorys artystyczny.

W dalszej części dokumentacja zawiera kserokopie programów koncertów oraz afiszy.

Do dokumentacji dołączona została praca doktorska złożona z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz opisu dzieła pt. ***"Środki techniki pianistycznej w twórczości Józefa Wieniawskiego"***.

Dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD zawiera następujące pozycje:

Józef Wieniawski:

- Tarantella e-moll op. 4 (1855)
- Ballada es-moll op. 31 (1884)
- Sur L'Océan. Contemplation H-dur op. 28 (1884)
- Sonata E-dur op. 26 na wiolonczelę i fortepian (ca. 1875)

Podstawowe dane o Kandydacie

Pani Hanna Lizinkiewicz urodziła się 21 listopada 1987 w Bystrzycy Kłodzkiej. Ukończyła Państwową Szkołę Muzyczną I st. im. K. Szymanowskiego w Bystrzycy Kłodzkiej oraz Państwową Szkołę Muzyczną II st. im. W. Lutosławskiego w Nysie w klasie mgr Lucyny Dąbrowskiej. Ukończyła z wyróżnieniem studia pianistyczne w klasie prof. Andrzeja Tatarskiego w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu oraz studia podyplomowe w Lund University w Szwecji w klasie fortepianu prof. Hansa Pallsona.

W 2010 roku Doktorantka została stypendystką programu Socrates/Erasmus, w ramach którego studiowała w Universitat für Musik und darstellende Kunst we Wiedniu (Austria) w klasie fortepianu prof. Christophera Hinterhubera oraz w klasie kameralistyki prof. Marialeny Fernandes.

Obecnie pani Hanna Lizinkiewicz jest wykładowcą Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu. Współpracuje również ze Szkołą Muzyczną im. Feliksa Nowowiejskiego w Poznaniu.

Doktorantka doskonaliła swoje umiejętności pianistyczne na licznych międzynarodowych kursach mistrzowskich m.in. u profesorów: Bruny Bruni, Mai Nosowskiej, Katarzyny Popowej-Zydroń, Martina Hughesa, Andrzeja Tatarskiego, Szabolcsa Eszteni, Włodzimierza Obidowicza, Aleksieja Orłowieckiego, Matti Raekallio, Matsa Widlunda.

Pani Hanna Lizinkiewicz uczestniczyła w wielu festiwalach muzycznych m.in. Poznańskiej Wiosnie Muzycznej, Gdańskim Festiwalu Muzycznym, Śląskim Festiwalu im. L. van Beethovena, Festiwalu Młodych Pianistów w Łodzi, Festiwalu Kwitnących Azalii w Mosznej, Zachodniopomorskim Festiwalu Klarinetowym w Szczecinie, Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym w Stanjel (Słowenia), Międzynarodowym Festiwalu Chórów w Ohrid (Macedonii), Międzynarodowym Aurora Stars Festival (Szwecja).

Występowała w kraju i za granicą z repertuarem solowym jak i kameralnym, również jako solistka z Orkiestrą Filharmonii Opolskiej, Łódzkiej, Lubelskiej oraz z orkiestrą Sinfonietta Polonia. Bierze także udział w licznych koncertach jako pianistka-kameralistka.

Doktorantka jest laureatką międzynarodowych konkursów solowych oraz kameralnych.

W 2010 roku została stypendystką The Solti Foundation (Belgia), w roku 2011 otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a w 2012 roku stypendium The Marta Stuhre Foundation (Szwecja).

Choć dorobek artystyczny Kandydatki nie podlega ocenie, należy jednak podkreślić, iż osiągnięcia, doświadczenie oraz wszechstronna działalność pani mgr Hanny Lizinkiewicz są satysfakcjonujące i w znaczący sposób wzbogacają polską sztukę wykonawczą.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Hanny Lizinkiewicz składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym CD, jak i opisu w formie obszernej dysertacji pisemnej, noszącej tytuł *"Środki techniki pianistycznej w twórczości Józefa Wieniawskiego"*.

Praca napisana pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Andrzeja Tatarskiego oraz prof. AM w Poznaniu dr Janiny Tatarskiej, obejmuje: wstęp, trzy rozdziały, zakończenie, bibliografię oraz streszczenia w języku polskim oraz angielskim. Celem badawczym Doktorantki jest analiza porównawcza środków techniki pianistycznej, zastosowanych przez kompozytora w jego wybranych dziełach solowych oraz kameralnych. Sama koncepcja rozprawy doktorskiej wydaje się być znakomitym polem do zgłębienia wiedzy na temat życia oraz twórczości tego, jakże niesłusznie zapomnianego kompozytora.

W rozdziale I Doktorantka ukazuje sylwetkę tego wybitnego twórcy, przedstawiając najważniejsze aspekty, które miały wpływ na jego twórczość artystyczną. Wskazuje różnorodność jego aktywności jako pianisty – wirtuoza, kompozytora, pedagoga oraz organizatora życia muzycznego, w kontekście społecznych, jak i historycznych nurtów kultury muzycznej XIX w.

W rozdziale II przedstawione i opisane zostały główne zagadnienia pianistyki XIX wieku, stanowiące punkt wyjścia dla późniejszej pracy badawczej. Zgłębione zostały również cechy stylistyczne muzyki fortepianowej w epoce romantyzmu, ze szczególnym uwzględnieniem roli wirtuozerii, która w twórczości Wieniawskiego odegrała znaczącą rolę.

W III rozdziale Doktorantka podjęła się wnikliwej analizy środków techniki pianistycznej w twórczości Józefa Wieniawskiego, tworząc niejako wykaz głównych cech i przymiotów, które determinują jego warsztat kompozytorski i pianistyczny. Ukazane zostały główne założenia dotyczące kształtowania dźwięku, traktowania faktury, gatunku oraz formy.

Analizie zostały poddane wybrane kompozycje Józefa Wieniawskiego, stanowiące podstawę dzieła artystycznego.

W zakończeniu autorka przedstawia wnioski wynikające z analiz oraz swoje własne przemyślenia dotyczące twórczości Józefa Wieniawskiego, biorąc pod uwagę aspekt pianistyczny, wykonawczy oraz interpretacyjny..

Praca ta poprzez swoją ogromną wartość merytoryczną stanowi źródło naukowej oraz praktycznej wiedzy oraz w sposób wyczerpujący i wszechstronny traktuje problematykę zawartą w tytule. Napisana jest poprawnie pod względem formalnym, językowym oraz merytorycznym.

Dzieło artystyczne przedłożone przez Doktorantkę składa się z płyty CD, na której zostały zarejestrowane następujące kompozycje Józefa Wieniawskiego:

- **Tarantella e-moll op. 4**
- **Ballada es-moll op. 31**
- **Sur L'Ocean. Contemplation H-dur op. 28**
- **Sonata E-dur op. 26 na wiolonczelę i fortepian**

Dokonany przez Doktorantkę dobór utworów ukazuje różnorodność stylu kompozytorskiego Józefa Wieniawskiego na przestrzeni kilkudziesięciu lat twórczych.

Prezentowane kompozycje wykonane są z ogromnym rozmachem, precyzją, dbałością o detale, co ukazuje Artystkę jako w pełni ukształtowanego, dojrzałego muzyka, dysponującego pełnym wachlarzem środków wyrazu, wspianą techniką oraz umiejętnością budowania narracji.

Tarantella e-moll op. 4 (1855), w swej wyjątkowo trudnej technicznie fakturze, wykonana jest gładko i czytelnie. Charakter taneczny utworu odzwierciedla odpowiednia, sprężysta artykulacja oraz przemyślana pedalizacja.

Pomimo naszpikowania faktury trudnymi technicznie elementami melodyczno – rytmicznymi jak pochody tercjowe, kwartowe, zdwojenia oktawaowe, szerokie interwały w lewej ręce oraz skoki, słychać łatwość ich wykonania, a zastosowane figury zrealizowane są sprawnie, lekko i elegancko.

Pod względem technicznym i wyrazowym, Doktorantka wykonała ten utwór w sposób przejrzysty, czytelny, oddając w pełni charakter Tarantelli.

Moją uwagę zwróciło mądre posługiwanie się agogiką, a w szczególności stosowanie cezur w miejscach wyjątkowo niewygodnych, co z pewnością wpłynęło pozytywnie zarówno na komfort gry, jak i czytelność odbioru.

Kolejnym utworem na płycie jest **Ballada es-moll op. 31**, która stanowi pełną głębokiego wyrazu, poetycką formę, w której pierwiastek narracyjny ma dominujące znaczenie. Doktorantka uzyskała tutaj szeroką paletę odcieni oraz niuansów kolorystycznych. Sama tonacja (es-moll) podkreśla mroczny charakter kompozycji, a sposób wykonania utworu przez Artystkę, potęguje jego przejmujący nastrój. Pomimo pojawiających się wirtuozowskich fioritur oraz pasażów, uwagę skupia jednak najsilniej aspekt wyrazowy i narracyjny.

Sur L'Ocean. Contemplation H-dur op. 28 to kompozycja posiadająca pozamuzyczne odniesienie, przywołujące dźwięki natury, jak szum, falowanie wody oraz zmienność oceanu. Artystka oddaje nastrój utworu stosując odpowiednie środki wykonawcze, jak artykulacja legato w rozłożonych pasażach, śpiewność dźwięku, plastyczne frazowanie, duże rozpiętości dynamiczne, które przywołują imitację ruchu fal oceanu. Zastosowana

dynamika od ppp do fff czyni ten utwór zróżnicowanym, zmiennym oraz burzliwym. Doktorantka w sposób imponujący buduje napięcia i frazy, a wszystkie pasaży wykonane są z ogromną precyzją i wyjątkowo przejrzystą artykulacją.

Kontemplacyjne *religioso* w środkowej części wykonane jest z wrażliwością, zasłuchaniem oraz uduchowieniem.

Wielowarstwowość faktury ma w tym utworze ogromne znaczenie i plany te zostały przez pianistkę ukazane w sposób bardzo czytelny.

Kontemplacyjny odbiór utworu lekko zakłóca rozstrojony fortepian (zwłaszcza uwagę zwraca w samej codzie, gdzie pojawia się czyste, konsonansowe brzmienie w Es-dur) oraz mocno słyszalne zmiany pedalizacji.

Biorąc pod uwagę gradację dynamiczną, w mojej opinii, sam początek utworu powinien być budowany od możliwie najniższej dynamiki, ze stopniowym narastaniem w dalszym toku utworu.

Ta gradacja dynamiczna mogłaby być ukazana czytelniej, co spotęgowałoby siłę, wagę i ekspresję kulminacji.

Ostanią i zapewne najbardziej rozbudowaną pozycją podsumowującą nagranie, jest **Sonata E- dur op. 26 na Wiolonczelę i Fortepian**. Artystka sięgnęła tutaj do edycji z roku 1911, wydawnictwa Durand w Paryżu. Partię wiolonczeli wykonuje brawurowo Krzysztof Karpeta.

Po wysłuchaniu tego utworu, mam nieodparte wrażenie, że dzieło to powinno zaliczać się do kanonu światowej literatury kameralnej. Możliwe byłoby śmiało określić je mianem sonaty poetyckiej, która w sposób niezwykle różnorodny ukazuje zmienność nastrojów, ekspresji i kolorów. Muzycy zdają się w niej bawić niuansami, barwą i agogiką, budując frazy i narrację utworu w sposób spontaniczny, nieprzewidywalny, a jednak zawsze pozostając w idealnym współgraniu.

I część - Allegro Maestoso, wykonane z przejmującą nutą, romantycznym uniesieniem, pod względem wykonawczym jest kwintesencją wzorowego konstruowania fraz oraz wspólnego, kameralnego oddychania. Ta długa, rozbudowana część wymaga od grających ogromnego skupienia, dojrzałości oraz mądrego rozplanowania napięć, kulminacji oraz dynamiki.. I te wszystkie czynniki zrealizowane są po mistrzowsku.

W II części – Andantino, muzycy w sposób perfekcyjny oddali lekko taneczny charakter części, który w swojej ulotności i z odpowiednio uchwyconym tempem, powoduje, że muzyka przepływa w sposób naturalny, bez sztucznego hamowania narracji. Uwagę zwraca piękne cieniowanie i intonowanie dźwięków, a fragmenty kulminacyjnego recytatywu w części B są rodzajem dialogu między wiolonczelą a fortepianem, w którym oba te instrumenty wzajemnie się przenikają i przejmują od siebie nastrój, dynamikę oraz emocje.

Część III – Finale – Allegro brillante e molto grazioso, to pełna elegancji i wirtuozerii finałowa część, w której partia fortepianu, pomimo ogromnie

skomplikowanych figuracji i szybkiego tempa, wykonana jest z lekkością, gracją oraz szeroką perspektywą frazy. Długie dźwięki w partii wiolonczeli wypełnione są karkołomnymi wręcz kaskadami pasaży w partii fortepianu, co wykonane jest przez pianistkę z ogromną łatwością i gładkością.

Konkludując, dzieło to zarówno pod względem kompozytorskim, jak i wykonawczym, stanowi ogromną wartość artystyczną i zdecydowanie powinno zostać rozpropagowane na świecie oraz włączone do stałego repertuaru zarówno polskich jak i zagranicznych muzyków.

Ta bogata, szalenie urozmaicona forma, wymagająca logicznej konstrukcji przy jednoczesnym swobodnym konstruowaniu fraz i tworzeniu w sposób niewymuszony narracji, wymaga od muzyków ogromnej dojrzałości i dysponowania szerokim wachlarzem środków wyrazu. To kompozycja pełna głębi, poetyckości oraz dramatyczności wyrazu.

Konkluzja

Reasumując, stwierdzam, iż przedstawione przez Doktorantkę dzieło artystyczne jak i jego opis, zasługują na bardzo wysoką ocenę i stanowią znaczący wkład w rozwój reprezentowanej przez nią dyscypliny artystycznej.

Kandydatka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną, profesjonalną, rzetelną pianistką oraz zmysłem kameralnym.

W moim przekonaniu Doktorantka zrealizowała założone zagadnienie artystyczne i bez zastrzeżeń spełniła wymagania art. 13 ust. 1, ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Niniejszym pracę doktorską pani mgr Hanny Lizinkiewicz przyjmuję.

dr hab. Beata Bilińska